

Henryk Bogacki

"Schriften zur Theologie", t. 10, Karl Rahner, Zürich-Einsiedeln-Köln 1972 : [recenzja]

Collectanea Theologica 43/3, 240-241

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

liturgicznej rozsądnej drodze oceny ze strony czynników kompetentnych i roztropnym eksperymentem. W trosce tej przejawia się odpowiedzialne podejście do zagadnień liturgii, tak dalekie od hołdowania niecierplivej spontaniczności.

Omawiana publikacja — będąc cennym bodźcem twórczym i ożywiającym poszukiwania liturgicznego wyrazu — może zbyt odbiega od tych postulatów Kościoła zarówno w literze, jak i w duchu.

Ks. Bronisław Mokrzycki SJ, Kraków—Warszawa

Die Aktion Jesu und die Re-Aktion der Kirche. Jesus von Nazareth und die Anfänge der Kirche, wyd. Karlheinz Müller, Würzburg 1972, Echter Verlag — Gütersloher Verlagshaus Gerd Mohn — Tyrolia Verlag, s. 168.

Ostatnie lata przyniosły niebywałe nasilenie literatury na temat Jezusa, najczęściej jednak nie podejmuje ona problemu początków Kościoła, jakby z góry wątpiąc w możliwość wykazania historycznych związków między Jezusem z Nazaretu a Kościołem. Autorzy artykułów zamieszczonych w niniejszej książce, nie zamierzają podawać nowych rozwiązań zagadnienia pochodzenia Kościoła od Jezusa, lecz ograniczają się do rzeczowej informacji o wynikach badania tej problematyki.

Pierwsze trzy artykuły omawiają działalność Jezusa pod kątem jej znaczenia dla powstania Kościoła: Karlheinz Müller, *Jesu Naherwartung und die Anfänge der Kirche* (s. 9—29); Heinz Geist, *Jesus vor Israel — der Ruf zur Sammlung* (s. 31—64); Helmut Merklein, *Der Jüngerkreis Jesu* (s. 65—100). Następne dwa artykuły przedstawiają podjęcie i realizowanie przez Kościół pierwotny zamiarów Jezusa: Karl Kertelge, *Jesu und die Gemeinde* (s. 101—117); Rudolf Schnackenburg, *Die nachösterliche Gemeinde und Jesus* (s. 119—149). Wreszcie ostatni artykuł usiłuje wyprowadzić z działalności Jezusa konkretne wnioski dla postawy Kościoła wobec dzisiejszego społeczeństwa: Karlheinz Müller, *Die Kirche in der modernen Gesellschaft* (s. 151—168).

Wartość książki polega na uwydatnieniu w ewangeliach tych aspektów działalności Jezusa, które można określić jako „kościelnotwórcze”.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Karl RAHNER, *Schriften zur Theologie*, t. X, Zürich-Einsiedeln-Köln 1972, Benziger Verlag, s. 590.

Najnowszy tom *Schriften zur Theologie* zbiera w jedną całość artykuły i prelekcje, opublikowane lub wygłoszone przez K. Rahnera w ciągu dwóch lat, jakie dzieli ten tom od poprzedniego, wydanego w r. 1970 (szczególny wyjątek stanowi wykład *Wahrheit bei Thomas von Aquin*, wygłoszony w r. 1938, obecnie drukowany tylko z nieistotnymi zmianami!). Treść tomu zawiera sześć zasadniczych grup tematycznych: teologia jako nauka, antropologia, chrystologia, eklezjologia, problemy wewnątrzkościelne, Kościół w świecie. Oczywiście podział ten w dużym stopniu jest umowny, zwłaszcza w trzech ostatnich działach, dominujących nad całym dziełem objętością i ważkością poruszanych tematów.

Choć stale powraca zarzut, że Rahner posługuje się zawilim stylem, a jego teksty są przeciążone treścią, pisma jego biją rekordy poczytności. Wystarczy przypomnieć, że pierwsze dwa tomy jego *Schriften zur Theologie* ukazały się już w ośmiu wydaniach niemieckich, nie licząc przekładów na inne języki. Następne tomy, mimo niewątpliwych trudności ich zrozumienia, stopniowo zyskują coraz nowe wydania. Zjawiska tego nie można wytłumaczyć tylko snobizmem czytelników. Przyczyna tkwi w odważnym podejmo-

miu przez autora węzłowych problemów teologii systematycznej oraz aktualnych zagadnień życia Kościoła i przedstawianiu śmiałych propozycji i prób rozwiązań.

Dziesiąty tom *Schriften zur Theologie* dostarcza nowego świadectwa tej postawy R a h n e r a. Znajdujemy tam artykuły na temat dyskutowanego obecnie zagadnienia nieomylności Kościoła, wzajemnych relacji między wiarą chrześcijan a nauczaniem Kościoła, istnienia „anonimowych” chrześcijan, rozważania o zasięgu możliwych zmian w Kościele (dogmaty, normy moralne, ustrój) czy teologii rewolucji. Niemalę wrażenie wywołuje niewielki artykuł o niezdolności do ubóstwa w Kościele. Autor analizuje fakt, że mimo tak wielu rozważań teologicznych o ubóstwie i apeli o jego stosowanie w życiu, w rzeczywistości niewiele zmieniło się tak w stosunku chrześcijan do krajów rozwijających się, jak w praktykowaniu ubóstwa przez chrześcijan. Faktyczną niemożność zajęcia przez Kościół właściwej postawy wobec ubóstwa R a h n e r traktuje jako jeszcze jeden dowód, że Kościół nie zawsze potrafi sprostać postulatowi stawianym mu przez aktualną sytuację dziejową.

W przedmowie do ostatniego tomu *Schriften zur Theologie* R a h n e r zapytuje, że rozpoczęto przygotowanie indeksu rzeczowego treści do dziesięciu tomów tej edycji. Niewątpliwie indeks taki ułatwi orientację w ogromnej ilości wątków zawartych w opublikowanych tam artykułach. Jednakże *Schriften zur Theologie* z intencji autora nie zastępują traktatów systematycznie ujmujących całość teologii. Sam R a h n e r zamierza w niedługim czasie opublikować taką syntezę. Jednocześnie stawia pytanie, czy „systematyzowanie” jest obecnie w ogóle możliwe, jeżeli pragnie się uprawiać teologię w dzisiejszym stylu.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa